

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ управління Державної
служби якості освіти у
Харківській області
від 11.09.2023 № 01-09/38

ПРОГРАМА
моніторингу якості організації освітнього процесу із використанням
дистанційних технологій навчання в закладах загальної середньої освіти
Харківської області

I. Загальні положення

Обґрунтування проблеми дослідження

Запровадження воєнного стану в Україні 24 лютого 2022 р. у зв'язку із повномасштабною збройною агресією спричинило значні виклики для системи освіти.

Дистанційне навчання в умовах воєнного стану вирішує багато викликів, яких зазнала освіта в Україні. Разом з тим, дистанційне навчання потребує об'єднання спільних зусиль батьків, учнів та педагогічних працівників для досягнення необхідних результатів навчання, а також підтримки з боку держави.

Дистанційна форма здобуття освіти забезпечує можливості для учнів продовжувати здобувати повну загальну середню освіту в Україні незалежно від їх місця поточного перебування, у тому числі за кордоном, відповідно до державних гарантій згідно зі статтею 57¹ Закону України «Про освіту». Дистанційне навчання як узагальнювальний термін включає в себе такі поняття, як дистанційна форма здобуття повної загальної середньої освіти та використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти.

Можливість здобувати освіту за дистанційною формою передбачена положеннями Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» та впливає із реалізації права на освіту, передбаченого статті 53 Конституції України. Вибір дистанційної форми здійснюється на основі вільного вибору батьків (інших законних представників), що підтверджується заявою та/або договором про надання освітніх послуг. В умовах воєнного стану, виходячи із безпекових міркувань, дистанційна форма освіти може запроваджуватися як єдино можлива форма здобуття освіти на всій території України або в окремих місцевостях, або у визначених закладах освіти.

Освітній процес при дистанційному навчанні в умовах воєнного стану повинен бути орієнтований, перш за все, на створення безпечних умов навчання. Відповідно, альтернативою лишається використання засобів комунікації, доступних учасникам освітнього процесу.

Дистанційне навчання повинно здійснюватися із відповідністю вимогам безпечного освітнього середовища, що передбачає дотримання вимог

Санітарного регламенту, захисту персональних даних, законодавства щодо кібербезпеки, недопущення проявів булінгу (цькування), бути вільним від пропаганди та агітації тощо.

Управлінням Державної служби якості освіти у Харківській області впродовж лютого – травня 2023 року був проведений констатувальний етап моніторингового дослідження (вивчення питання) щодо якості дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти Харківської області. Результати констатувального етапу моніторингового дослідження стали передумовою для розробки Програми моніторингу якості організації освітнього процесу із використанням дистанційних технологій навчання в закладах загальної середньої освіти Харківської області на період 2023 – 2026 років.

Мета моніторингу: визначити тенденції щодо стану організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти області в умовах дистанційного навчання, з'ясувати чинники, що впливають на його якість.

Відповідно до мети визначені такі **завдання** моніторингу:

- вивчити управлінські підходи до формування/організації ефективного електронного освітнього середовища;
- визначити вплив обраної електронної освітньої платформи на ефективність організації освітнього процесу;
- виявити, які моделі поєднання синхронного та асинхронного режиму дистанційного навчання використовуються в закладах загальної середньої освіти;
- визначити вплив цифрової грамотності вчителів на якість проведення навчальних занять, у тому числі на роботу учнів під час уроку;
- вивчити ставлення учасників освітнього процесу до освітнього процесу в умовах дистанційного навчання;
- вивчити стан системотехнічного забезпечення дистанційного навчання (інтернет, гаджети);
- розробити рекомендації за результатами моніторингу.

Об'єкти моніторингу:

- управлінська діяльність керівника закладу загальної середньої освіти;
- педагогічна діяльність педагогічних працівників;
- психоемоційний стан учасників освітнього процесу.

II. Суб'єкти моніторингу

1. Суб'єктом, що проводить моніторинг, є управління Державної служби якості освіти у Харківській області.

Учасники дослідження:

- 1) здобувачі загальної середньої освіти;
- 2) педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти;
- 3) керівники закладів загальної середньої освіти;

4) батьки, інші законні представники здобувачів загальної середньої освіти.

III. Індикатори моніторингу

Управлінські підходи до формування/організації ефективного електронного освітнього середовища:

- використання єдиної електронної освітньої платформи;
- забезпечення оперативності, достовірності та цілісності інформації, що використовується в освітній діяльності;
- організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання та відстеження результатів навчання;
- використання вчителями онлайн-платформ для проведення навчальних занять;
- створення педагогічними працівниками власних сайтів, блогів, каналів тощо та використання їх в освітній діяльності;
- проведення інструктажів, бесід щодо безпечного використання інтернет-контенту учасниками освітнього процесу;
- наявність та дотримання правил користування інформаційно-комунікаційними системами і мережею Інтернет.

Оцінка обраної електронної освітньої платформи та її ефективність щодо організації освітнього процесу:

- наявність електронних ресурсів для інформування учасників освітнього процесу щодо діяльності закладу освіти;
- використання прийомів автоматизації для складання розкладу уроків, ефективність таких прийомів;
- учні, які не мають технічного доступу до інструментів дистанційного навчання;
- вивчення потреб учасників освітнього процесу (опитування).

Оцінка моделі дистанційного навчання, що використовуються в закладі загальної середньої освіти:

- спосіб організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти;
- цифрові технології для викладання, оцінювання, взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Професійна діяльність вчителів та їх цифрова грамотність:

- частка вчителів, які підвищували кваліфікації з цифрової грамотності;
- підтримка та професійний розвиток вчителів з питань організації дистанційного навчання;
- практика оцінювання результатів навчання учнів в умовах дистанційного навчання;
- використання педагогічними працівниками електронних підручників, додаткових ресурсів (роз'яснення вчителів, завдань, які ґрунтуються на

оволодінні учнями ключовими компетентностями, презентації, навчальні відео тощо);

- проведення навчальних занять онлайн із використанням аудіо та відео ресурсів;

- створення педагогічними працівниками власних сайтів, блогів, каналів тощо та використання їх в освітній діяльності;

- підтримка керівництвом закладу освіти створення та оприлюднення авторських розробок педагогічними працівниками (електронні публікації);

- пріоритетні засоби спілкування з учнями;

- індивідуальні консультації для учнів, батьків.

Ставлення учасників освітнього процесу до освітнього процесу в умовах дистанційного навчання:

- учителі: уміння планувати час, збільшення/зменшення навантаження в умовах дистанційного навчання; наявність пропущених/скорочених тем під час дистанційного навчання; організація отримання психологічної допомоги у подоланні стресу;

- учні: уміння планувати час, обсяг самостійної роботи, самостійність у виконанні завдань, уміння здійснювати самооцінювання, допомога у подоланні стресу (психологічний стан), наявність компенсаторних механізмів (додаткові заняття, індивідуальні/групові консультації);

- батьки: комунікація зі школою, залученість до навчальної діяльності із власною дитиною, кількість пропущених уроків, наявність втомленості у дитини, отримання дитиною психологічної допомоги у подоланні стресу).

Оцінка стану системотехнічного забезпечення дистанційного навчання (інтернет, гаджети):

- технічне забезпечення процесів управління закладом загальної середньої освіти у сільській та міській місцевості;

- програмне забезпечення процесів управління закладом освіти;

- підключення закладу освіти до мережі Інтернет (наявність швидкісного Інтернету);

- технічна підтримка;

- доступ учителів до техніки (у закладі освіти та віддалено);

- доступ учнів до техніки.

IV. Вид моніторингу

Зовнішній, регіональний.

V. Методи, принципи та параметри моніторингу

1. Методи проведення:

- 1) анкетування педагогічних працівників, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів освіти, батьків, інших законних представників здобувачів закладів загальної середньої освіти;

- 2) спостереження за педагогічною діяльністю педагогічних працівників.

2. Принципи, відповідно до яких проводиться моніторинг:

1) науковість і методична обґрунтованість;

2) об'єктивність;

3) відповідність меті (валідність);

4) системність;

5) сприйняття громадськістю;

6) відкритість деперсоніфікованих результатів, а також інформації про показники на загальнодержавному рівні;

7) закритість інформації про персональні результати здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, а також про показники на локальному рівні (щодо територіальних громад, районів);

8) інформативність результатів для різних категорій споживачів.

3. Параметри (з інструментарію аудиту)

У рамках моніторингу якості організації освітнього процесу із використанням дистанційних технологій навчання у закладах загальної середньої освіти області визначаються такі параметри:

- набуття учнями закладів загальної середньої освіти ключових компетентностей відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2018 р. № 87 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688, від 30 вересня 2020 р. № 898), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України 2022 р. № 972), Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 07 серпня 2013 р. № 538, від 26 лютого 2020 р. № 143),

- здатність учителів забезпечувати освітній процес з урахуванням їх професійних компетентностей відповідно до професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23 грудня 2020 р. № 2736-20.

VI. Цикли моніторингу та основні етапи проведення

1. Моніторинг проводиться періодично за такими циклами:

I цикл – 2023/2024 навчальний рік;

II цикл – 2024/2025 навчальний рік;

III цикл – 2025/2026 навчальний рік.

2. Основні етапи проведення моніторингу

Моніторинг передбачає такі етапи:

- 1) проведення констатувального етапу – 2022/2023 навчальний рік;
- 2) визначення мети та завдань моніторингу;
- 3) розроблення інструментарію моніторингу;
- 4) формування вибірки дослідження (заклади загальної середньої освіти, які беруть участь у моніторингу);
- 5) проведення онлайн опитування керівників, педагогічних працівників, здобувачів закладів загальної середньої освіти, батьків, інших законних представників здобувачів загальної середньої освіти;
- 6) проведення спостереження за педагогічною діяльністю;
- 7) аналіз та узагальнення результатів моніторингу;
- 8) підготовка і оприлюднення результатів моніторингу;
- 9) підготовка і оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу;
- 10) оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VII. Інструменти, що будуть використані під час моніторингу

1. Для анкетування учасників моніторингу використовуються чотири типи анкет:

- 1) анкета для керівника закладу загальної середньої освіти;
- 2) анкета для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти;
- 3) анкета для учнів/учениць закладів загальної середньої освіти;
- 4) анкета для батьків, інших законних представників здобувачів загальної середньої освіти.

2. Для проведення спостереження за педагогічною діяльністю використовується «Форма вивчення педагогічної діяльності» (наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 року № 01-11/25 «Про забезпечення проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти»).

3. Інформація, зібрана у процесі дослідження, може бути використана з дослідницькою метою. Неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

VIII. Проведення анкетування учасників моніторингу

Анкетування учасників моніторингу проводиться:

- 1) відповідно до норм і вимог

Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54; нормативно-правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;

- 2) у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу;
- 3) у закладах загальної середньої освіти, які визначені відповідно до вибірки дослідження.

ІХ. Проведення спостереження за педагогічною діяльністю

Спостереження за проведенням педагогічної діяльності педагогічних працівників здійснюється:

- 1) відповідно до норм і вимог наказу Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 року № 01-11/25 «Про забезпечення проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти»;
- 2) у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу;
- 3) у закладах загальної середньої освіти, які визначені відповідно до вибірки дослідження.

Х. Визначення результатів моніторингу

1. Обробка та узагальнення результатів моніторингу здійснюється на основі даних статистично-математичної обробки результатів анкетування.

2. Інформування про результати моніторингу здійснюються шляхом оприлюднення інформаційно-аналітичних звітів на офіційному сайті Державної служби якості освіти України, на сторінці управління Державної служби якості освіти у Харківській області.

Графік проведення моніторингу в 2022/2023 навчальному році
(констатувальний етап)
та узагальнення його результатів

№ з/п	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	25 травня
2.	Проведення спостереження за педагогічною діяльністю	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	25 травня
3.	Аналіз та узагальнення результатів констатувального етапу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	15 червня
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами констатувального моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	25 червня

Графік проведення моніторингу в 2023/2024 навчальному році
та узагальнення його результатів (перший цикл)

№ з/п	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	29 лютого
2.	Проведення спостереження за педагогічною діяльністю	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	29 лютого
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження першого циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	29 березня
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами першого циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	15 квітня

Графік проведення моніторингу в 2024/2025 навчальному році
та узагальнення його результатів (другий цикл)

№ з/п	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	28 лютого
2.	Проведення спостереження за педагогічною діяльністю	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	28 лютого
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження другого циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	30 березня
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами другого циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	30 квітня

Графік проведення моніторингу в 2025/2026 навчальному році
та узагальнення його результатів (третій цикл)

№ з/п	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	28 лютого
2.	Проведення спостереження за педагогічною діяльністю	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	28 лютого
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження третього циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	30 березня
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами третього циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	30 квітня
5	Оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	30 травня
6	Оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингового дослідження	Управління Державної служби якості освіти у Харківській області	30 червня